

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. X. Qualiter verificandæ preces?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

rare mortuo Papâ: Sanchez tamen *cit. n. 46.* iudicat, eo casu habendas tanquam factas nomine persone, seu nomine ipsius Pontificis; ex quo sequitur delegationem, re adhuc integrâ, Pontifice mortuo, exspirare juxta communem doctrinam, quod gratia concessa ad beneplacitum persone concedentis, extinguatur ejus morte, de qua Barbof. de Clausul. Usufrequent. V. Ad beneplacitum n. 2. & hoc indefinitè videtur procedere de jurisdictione delegata nomine persone delegantis; cum solum excipiatur *jurisdictio Ordinaria* propter favorem publicum. sic Barbofa *cit. n. 4.* cum Sanchez l. 8. hic d. 28. n. 5. si tamen simul etiam exprimeretur *sedes Apostolica*, omnino probabile est, concedi nomine dignitatis, ut vult de Justis.

2228. Not. præterea, delegatum à Papa, quoad causam delegatam (esto alias tantum esset Vicarius Episcopi) habere eandem auctoritatem, quam habet ipse Papa c. Sanè. 11. de offic. delegat. Et ideo informationes capiendas, & depositiones testium excipiendas, committere poterit non tantum inferiori, sed etiam se superiori in alijs; & quamvis in mandato nihil dicatur de recipiendo juramento à Testibus: quia tamen, concessâ jurisdictione, concessâ intelliguntur omnia, sine quibus ipsa exerceri non potest, eo ipso etiam illud ab ipsis exigere, ac recipere valet.

§. IX.

An Contenta in mandato ante executionem verificari debeant?

2229. Ante resolut. not. delegatum in re tanti momenti exequenda, cum agat vices summi Pontificis, conscientiam ejus onerantis, debere procedere cum omni relictitudine, prudentia, & diligentia. Et ideo Trid. sess. 22. de Reform. c. 5. vult dispensationes committi Ordinarijs, qui tamen dispensare non possint, nisi causâ cognita, & probatis precibus; idem habet sess. 25. de Reform. c. 18. qua de causa etiam in mandato ponitur clausula: *de premissis te diligenter informes*; ex hoc enim sequitur. 1. non sufficere, quod impedimentum, super quo dispensandi sunt Oratores à Commissario, sit notorium, nisi id ipsum iste accipiat *per informationem ab alijs acceptam*, rebus diligenter examina-

tis; nam licet hæc conditio, *te informes*, tacitè insit mandato; tamen cum hoc termino *diligenter* non insit tacitè mandatum, consequenter plus exigit, quam præcisè notorium, & conditio, quæ tacitè insit; ita Sanchez l. 3. d. 33. n. 34. & l. 8. d. 34. num. 26. quod confirmatur ex illis etiam verbis in mandato expressis: *& per informationem eandem preces veritate nisi repereris*. V. tamen dicenda. à n. 2233.

Sequitur. 2. informationem illam prævia prærequiri, ut formam, seu conditionem, sub qua sit commissio dispensandi, sic, ut eâ non positâ, jurisdictione non censeatur Commissario absolutè concessâ; ita Sanchez *cit. d. 34. n. 26.* Filiuc. tom. 1. tr. 10. p. 2. n. 354. & alij. Concessio enim facta, ut dispensetur, *si per diligentem informationem compereris preces veritate nisi*, conditionalis est, ex dictis.

Sequitur. 3. informationem in mandato requisitam cadere super omnia Pontifici narrata; hoc est, ea, quæ Pontifici expressa sunt, pro cuius dispensatione supplicatur. 2. quoad ea, per quibus gratia principaliter fundata est. nimirum causas, ex quibus Pontifex finaliter motus est ad dispensationis gratiam concedendam; sic Garaci de Benefic. p. 6. c. 2. §. 2. n. 225.

Sequitur. 4. non deficere mandatum, etsi aliquid ex narratis non verificetur, si illud non pertineat ad substantialia mandati, cujusmodi sunt impedimentum re propositum, secundum quod debet de jure, ut dictum est supra, & causæ pro dispensatione in tali casu receptæ; ita Sanchez l. 8. d. 21. n. 32. excipe nisi aliquid accidentale foret omisum, unde sequitur præjudicium tertio. Nam eo casu fieret exponendum de necessitate; quia Pontifex non intendit, per gratiam uni faciendam, alteri causare præjudicium, nisi hoc expresso addatur: *non obstante jure tertij*, &c.

§. X.

Qualiter verificandæ preces?

Antequam delegatus ad exequendum dispensationis mandatum procedat, ipse per diligentem informationem, constare debere de veritate precum, diximus præced. difficultas nunc est. 1. quo tempore veræ debeant esse preces? an imp-

rationis, an executionis? sed ad hoc jam constat ex dictis à num. 2078.

2234. Difficultas est. 2. an informatio, quam super veritate prius capere delegatus tenetur per testes, exigat formale testimonium ex auctoritate, vel iudiciale cognitionem? R. negative. 1. quia mandatum prius non exigat, quam ut delegatus se diligenter informet, quod fiat sine formali examine testimonium, & cognitione iudiciali. 2. quia CC. Trid. sess. 22. de Reform. c. 5. non exigit, summarie, ac extrajudicialiter fieri; sic enim loquitur Concilium: Dispensationes, quacunque auctoritate concedende, si extra Romanam curiam committenda erunt, committantur Ordinarijs illorum, qui eas impetraverint; ex vero, quae gratis concedentur, suum non sortiantur effectum, nisi prius ab eisdem, tanquam delegatis Apostolicis, summarie tantum, & extrajudicialiter cognoscatur, expressas preces subreptionis, vel obreptionis vitio non subiacere.

2235. Difficultas est. 3. an delegatus possit dictam informationem capere ab ipsis spon- sis: R. sufficere, si delegatus sit pro foro conscientiae tantum. Nam ibi poenitens est reus simul, & testis legitimus; non pro foro externo. Nam hic, in propria causa disponens, non admittitur.

2236. Difficultas est. 4. an delegatus informationem recipere possit testibus receptis non jurantibus? negat Gutierrez de matr. c. 126. n. 70. sed probabilius affirmat Sanchez l. 8. d. 35. n. 16. & alij; cum ex dictis procedere possit non receptis Testibus in forma iudiciali; requiritur tamen, quod non recipiat in Testes, nisi fide dignos, de quorum integritate constet; aliàs supplementum faciendum esset majori eorum numero.

2237. Difficultas est. 5. an delegatus possit mandatum exequi in casu, quo omnia, quae probanda fuerant, coram delegato per Testes fuissent verificata, sed contrarium constaret delegato? R. posse, si ei constaret solum ex foro Sacramentali (nam noxia inde habita, extra Sacramentum, est nulla, ac perinde, ac si omnino ignoraret) non tamen si aliunde. Nam commissio ipsi est facta non utcumque etiam habita informatione; sed ipsius iudicio, ac discretioni, onerata insuper conscientia eius; ita Sanchez l. 8. d. 34. n. 21. Salas de legib. d. 20. sect. 10. n. 97. & alij. Nam

hoc sonat idem, ac, si post diligentem informationem in conscientia tua repereris, preces veritate niti.

Et ideo dicitur: discretioni tuae; quo significatur, quod debeat procedere, distinctè cognoscendo, discernendo verum à falso, utile à noxio, &c. Discretio enim est mater virtutum, ut ait S. Thomas in 3. dist. 33. q. 2. a. 3. dicens: esse actum prudentia, genitricem, custodem, ac moderatricem virtutum; & sic accipitur à Canonistis, ut notat Pereyra in Elucidario num. 663. juxta c. Praesentium. 5. q. 5. & c. 1. de Offic. Custod. Hinc explicat perspicuam, & dilucidam rerum consequentium expositionem cum maturitate, hoc est, ad leges prudentiae; quod in dato casu delegatus non praestaret, si nihilominus ad dispensandum procederet, sciens esse falsum, quod testes affirmant.

Ex hoc etiam infert Corrad. l. 8. c. 2. n. 7. 2239. quod delegatus, si cognosceret, ex matrimonio contrahendo, malum aliquod, aut grave scandalum nasciturum, poterit, ac debet dispensationem denegare. Nam quemadmodum causa secuturi verosimiliter scandali, si dispensatio negaretur, est causa concedendi dispensationem; sic causa secuturi verosimiliter scandali, si concederetur, est causa negandi; quod tamen intellige, si scandalum ex concessione praevaleret malo secuturo ex negatione dispensationis.

Difficultas est. 6. an delegatus, non reperiens veram esse causam Pontifici per Oratores expositam, possit mandatum exequi, si deprehendat adesse alias urgentiores, sed in supplicatione Pontifici porrecta non expositas? negativam sequitur Corradus. l. 7. c. 5. n. 59. de Justis lib. 1. c. 6. n. 303. Nam delegati jurisdictio non extendit se, nisi ad expressa in mandato.

In hac quaestione dubitari potest, an Pontifex, Oratoribus concedens gratiam, à suo delegato faciendam ex causa per ipsos in supplicatione expressa, sic voluntatem suam gratiosam alliget illi expresse cause, ut, nisi ea coram delegato verificetur, nolit consensum suum fortiri ullum effectum, etiamsi adsint causae aliae allegatae graviores, & urgentiores? si enim ad hoc affirmativè respondetur tunc ad casum, de quo quaeritur priori numero, respondendum erit pariter, delegatum

Zzz 2 non

non posse mandatum exequi defectu jurisdictionis, cum delegatio non reperta illa causa deficiat.

2242. Nec juvat dicere, quod Pontifex certo, ac eodem modo, imò facilius concessisset hanc gratiam, si oratores, urgentiores illas ipsi causas exposuissent. Nam hoc solum probat, quod Pontifex *habuisset* voluntatem dandi hanc gratiam etiam ex his causis; non autem, quod *habuerit*; at in his non attenditur, *quid fecisset, sed quid fecerit*. Voluntas enim, quæ non est, sed effectus, nihil operatur, sed operaretur, si poneretur, ut diximus alibi.

2243. Pro resolut. hujus dubitationis nota, quod Pontifex dupliciter consentire possit in aliquam gratiam petitam ex causa proposita. 1. *consentiendo in gratiam sub hac causa specificè, ac exclusivè*, nimirum sic, ut nisi sit hæc, prout exponitur, nolit gratiam esse concessam, esto forent alia. 2. *consentiendo in gratiam non sub hac causa, quæ tali specificè, sed generaliter*, solum positivè consentiendo in gratiam sub ratione generica cause sufficientis pro danda dispensatione in casu proposito.

2244. Pontificem utrovis modo posse consentire in gratiam petitam non est dubium; sed in questione manet, an hoc an illo modo? si enim primo modo consentit in gratiam exclusivè, jam ex dictis patet, delegatum, ubi repererit, non verificari causam expressam, non posse mandatum exequi; si secundo modo, posse. Nam illæ urgentiores causæ veniunt sub ratione generica cause sufficientis ad concessionem, ut ponimus; & Pontifex consentit in gratiam sub causâ expressâ secundum rationem non specificam; sed communem, & genericam, cause sufficientis, quibus positus:

2245. R. Videri probabilius, quando Pontifex consentit in gratiam postulatam ex aliqua causa sibi proposita, nisi aliud exprimat, aut expresso jure cautum sit, consensum ejus non alligari simpliciter causæ propositæ, in quantum explicat talem rationem specificam v. g. angustia loci, sed in quantum explicat rationem communem, & genericam cause, in tali casu omnino iustæ, ac sufficientis ad relaxandam legem, & indulgendam gratiam. Hoc enim suadet 1. pietas benignæ matris Ecclesiæ, nolentis sibi supplices ita restringere in concessione gratiarum, ut ea concessa hoc ipso careant, quod non subest hæc determinata causa, licet adsint alia urgentiores, extra culpam, dolum, & fraudem omittæ, si hæc sint sufficientes imò graviore pro eodem casu. 2. quia licet verum sit, quod non præsumatur Pontifex consentire in gratiam, relaxando legem suam, nisi ex causa; nec ex alia, nisi ex cognita, consuetudine proposita: quia tamen causa proposita v. g. angustia loci, explicat duam rationem communem omnibus causis sufficientibus ad dispensandum in tali impedimento; & rationem specificam, ex ipsa loci angustia desumptam; rectius præsumitur consentire in gratiam sub ea causa, non sub ratione differentiali, sed communi causa pro tali casu sufficientis, si revera in Oratoribus deprehendatur.

Similis casus refertur à Gobat in Theol. experim. tr. 8. à n. 728. & seq. ubi quidam Ordinario afferens Breve dispensationis super atate ad ordines, cui inserta erat causa, quod jam esset Diaconus, cum in re non esset. Ordinarius enim repertiens in notore alias causas sufficientes in dispensando, quæ ad concedendam eam gratiam recipi solent, consuluit Nuntium Apostolicum apud Helvetios, qui erat Fredericus Berromæus, Patriarcha Alexandrinus, is Lucernâ 6. Octob. 1660. hic eidem indicavit per rescriptum: *posse ipsum tunc, eandem dispensationem, à presato Clerico porrigendam admittere, ea etiam de causa; cum alie fuerint rationes, quæ Sanctissimum ad ejusmodi gratie concessionem moverint.*

Hujus autem ulterior ratio est; quia etiam Pontifex censetur consensum suum, quocumque aliquo dispensat in lege propria, conformare juribus, & legi à se condita in casu talis actus: at nullum jus, aut lex Pontificia extat, quæ dispositum sit, consensum ejus ferri univè in gratiam sub causâ expressâ, secundum quod specificè talis est, nisi in casu particulari id in rescripto exprimat, vel in certâ materia legi cautum sit; qualiter, cum supplicatur pro beneficio titulo paupertatis, cautum est, ut supplicans mentionem faciat beneficii etiam tenuis, si quod habeat, ergo.

Dices, id exigi à stylo Curia, cui censetur Pontifex se conformare. R. Si hoc dicatur ex stylo, prout diximus jam sæpius, nimirum

nimirum notorio, & Pontificia decisione, ac declaratione firmato, objectionem procedere; non autem, si loquatur solum de illo, qui frequenter variatur, & mutatur, aut saepe inducitur ab officialibus Curiae, ut dictum est in praemissis. Nam lex, quae tantam communitatem obstringit, ut est totus populus Christianus, ex aliquo defectu, vel omissione irritans actus, quibus pro gratia fideles recurrunt ad gremium S. Matris Ecclesiae, & ipsius etiam maternum consensum (ubi ejus existentia nec moraliter certa, nec notoria est subditis) vix justa esse potest, aut proximè obligans sub nullitate actus: stylus autem ille, in quo se fundat contraria sententia, est valde mutabilis, & paucis in variatione sua notus, quoad ejusmodi dispensationes matrimoniales, imò ab ipsis Curialibus non aequè admittitur, quibusdam affirmantibus, alijs negantibus, ut patet ex casu, de quo in supra dict. & alibi n. 1169. & 2099. ergo illi non censetur in mandato consensum suum Pontifex conformare pro tali casu.

1249. Dices 2. Delegatus non potest exequi mandatum quoad gratiam *sub causa*, sub qua Pontifex non consensit in gratiam; sed in dato casu exequendo mandatum quoad gratiam in mandato contentam, illud exequeretur quoad gratiam sub causa, sub qua in eam Pontifex *nullo modo* consensit. r. quia non consensit in gratiam *sub causa non expressa*, utpote non cognita; sed nec consensit in gratiam *sub causa expressa*; nam illa non est; ergo *re. concedi*, quod delegatus quoad gratiam in mandato concessam nihil agere possit, quando in eam dandam sub causa in mandato narrata nullo modo consensit Pontifex; quare, licet non possit dici, quod consenserit in gratiam sub causa *nullo modo expressa*, & *ipso proposita*; satis tamen est, quod ei *causa expressa specificè*, proposita sit *sub ratione generica cause omnino sufficientis*; & sub hac ratione cause consenserit in gratiam; at sic fieri in dato casu, probabilius est, ut diximus à n. 2243. ergo.

1250. Dices 3. ergo delegatus etiam poterit exequi mandatum dispensationis datum pro certo impedimento, licet reperiat, non esse illud, quod expressum est; sed aliud; quia praesumi poterit Pontificem consensisse in relaxandum impedimentum pro-

positum, secundum quod explicat *rationem communem impedimenti dirimentis*; non specificam, & differentialem. *re. illatum* admitti, quando impedimentum expressum, sed non existens, est ejusdem rationis cum noti expressio, sed revera existente in oratoribus, & hoc sub illo continetur, ut constat ex dict. supra; non autem secus, si scilicet sint diversae rationis; ratio est, nam aliud est *objectum*, in quod fertur consensus; aliud *propter quod*. Hujus enim mensura pendet à *notitia illius*; cum causa finalis, & motiva (nimirum ratio, propter quam, ut sufficientem, pro hac specie impedimenti Pontifex consentit in relaxandum impedimentum in eà specie) non recipiatur ut sufficiens ad relaxandum impedimentum in alia specie; ergo impedimentum debet esse cognitum vel in se, vel in eo, in quo continetur, tanquam minus in majori ejusdem lineae: at *objectum propter quod*, seu causa dispensandi, sufficiens pro impedimento tali, reperitur semper in causa urgentiori pro eodem impedimento, nec aliter ab ea pendet consensus in *objectum quod*. ergo.

ARTICULUS VIII.

De clausulis matrimonialium dispensationum.

Cum multa jam passim in hac materia dicta sint, ut constabit ex seq. paucis solum agam circa clausulas apponi solitas mandatis, & rescriptis dispensationum *matrimonialium*, quando earum commissio fit à Summo Pontifice, non à Penitentia-ria, de qua specialiter dicam infra. Not. autem generaliter, esse differentiam inter clausulas consuetas, & apponi solitas in rescriptis ex stylo Curiae, *consulto & volente Pontifice*; & illas, quae apponuntur *ex stylo Notariorum*. Nam haec non attenduntur, ut notat Barbosa *de claus. usu freq. in princip. n. 3. & 13.* his praemissis.

§. I.

De clausulis in genere.

Circa praesentem materiam not. 1. clausulas, quae in rescriptis Pontificijs apponi consueverunt ex stylo Curiae, decisione, ac

Zzz 3

authori-